

Republic of Namibia

African Development Fund

MIKWA YA KU TAZELEZA, MBWESHAFAZO YA LITOZE ZE NITIFALIZWE

Nako Ya Project

April 2018 – 31 December 2022

Lilimo ze Ketalizoho

Mulelo ka Kutala

NAMSIP ilela kumbweshafaza silelezo ya lico mwa mandu ni kufelisa bunjebwe

Makalelo

Project ya mbweshafazo ya njimo ka mishini ni litoze mwa Namibia i tazelelizwe ki likolo la Njimo, Mezi ni Mubu (MAWLR). Project i filwe lituso za mashilini ka makopanelo ni Panka ya lizwelopili mwa Africa (AfDB) ka mukwa wa sikoloti. I bupiwa ki likalulo ze tuna ze peli (2) kalulo ni kalulo ina ni likalulonyana ze peli. Kalulo ya pili ki Value Chain Improvement ka mbweshafazo ya mukwa wa njimo ka mishini ni litoze ze nitifaliwe. Kalulo ya bubeli ki Institutional Support kaku ekeza butuna ni kamaiso ya Project kakuba likalulonyana. Bukanyana ye i sikamezi fa mbweshafazo ya mikwa ya litoze ze nitifalizwe kaku fiwa niku fumaneha kwa litoze za maemo a pahami nize nitafalizwe kwa balimi.

Milelo

- Ku ekeza kutulo ya njimo ku fukuza libyana ze zwa kwande a naha za lico ze zwa fa bubeke;
- Ku ñatafaza pupo ya misebezi;
- Ku ekeza lituwelo za mwa mabasi niku mbweshafaza bupilo bwa batu mwa matakanyani

Sibaka

Kalulonyana ya mbweshafazo ya mukwa wa litoze ze nitifalizwe ika tazelezwa mwa likiliti ze lishumi (10) moku limiwa limela ze cwale: Zambezi, Kunene (Kalulo ye mwa Mutulo, Omaheke, Otjozondjupa, Kavango ye mwa upa, Kavango ye mwa wiko, Ohangwena, Oshikoto, Oshana ni Omusati. Likiliti ze neli ketilwe kabaka la kekezo ya litoze kaku itinga fa pula yende, maemo a lihalimu a mande kwa kekezo ya litoze ni palo ye pahami ya balimi ba baitengile mwa njimo ya limela sihulu lico zezwa fa bubeke.

Ba baka amuhela lituso

Balimi baba lima banosi; makampani a belekisana hamoho; Tutengo twa balimi; Makampani a kwa mukunda ni baba kenisa litoze.

Likezahalo ze leliwa

Mbweshafazo ya mikwa ya litoze ze nitifalizwe kiya butokwa kubona kuli ku fumaneha ni kuba teni kwa litoze ze nitifalizwe za maemo a pahami za fumaneha kwa balimi.

Kaku itusisa kalulonyana ye, likolo lika:

- i. Leka mishini ni libelekiso ze shutana kwa njimo niku keniswa kwa litoze;
- ii. Kufa niku yaha mikwa ya njimo yaku selaela ye milalu (3) kwa njimo ya litoze mwa maluko a likolo la MAWLR a lemuhilwe;
- iii. Ku ñatafaza njimo ya litoze mwatasa mubu o omile ni/ kapa ku selaela niku aba litoze ze nitifalizwe;
- iv. Kuyaha miyaho ye kenisa litoze ye ketalizoho kungelela ku beiwa kwa libelekiso ze swanela. Musebezi wa Project Implementation Unit (PIU) kiku ongaonga likezahalo ze bulezwi faa haili liluko la lipatisiso za njimo ni lizwelopili (DARD) lika bona zaku tazelezwa kwa misebezi yee mwa masimu.

Tuso ye zwa kubaba amuhezi lituso

Baba amuhezi lituso ba libelezwi ku tusa Project kaku bapala kalulo mwa misebezi yaku ekeza litoze niku leka litoze ze nitifalizwe za makalelo ka liteko ze fukulizwe. Litoze za makalelo lika fumaneha kwa balimi ba litoze baba inolisize haili litoze ze nitifalizwe lika fumaneha kwa balimi mwa likiliti moku limiwa limela kaku itinga fa mukwa wa DCPD. Balimi mwa likiliti mokusa limiwa limela ni bona baka hupulwa.

Mikwa yaku tazeleza kekezo ya litoze

Likolo li;

- i. Ka kupa maikuto a litakazo (IoE) za balimi baba lima ka buinosi, makampani a belekisana hamoho ni tutengo totunwi mwa likiliti ze lishumi (10) moku limiwa limela ku inolisa kakuba balimi ba litoze za mauza, mbonyi, mabele ni lituu;
- ii. Ku keta balimi kakuba balimi ba litoze kaku itinga fa mikwa ye bupilwe ku ekeza litoze;
- iii. Balimi ba litoze kaufela baba ketilwe baka lutiwa lituto za kekezo ya litoze niku keta litoze;
- iv. Likolo likafa litoze za makalelo za lico ze ciwa ahulu (mauza, mbonyi, mabele ni lituu) ka tifo kwa balimi ba litoze baba ketilwe kuyoli mwa 30 ha;
- v. Balimi ba litoze baba ketilwe baka fiwa lisebezezo zaku limisa, kucala niku tahula ka litifo ze fukulizwe kaku itinga fa mungendenge wa njimo ya limela mwa mubu o omile (DCPP) kuisa mwa 30 ha; ni
- vi. Kufa lisebezezo zaku fela kwa musebezi (Ku tatuba, Ku kenisa litoze kwa pili ni linzila za litoze ze nitifalizwe zesika keniswa kuzwa mwa masimu a balimi kuisa mwa miyaho ye kenisa litoze) kanako yaku ekeza litoze.

Mikwa yaku tazeleza kamaiso ni misebezi ya miyaho ye kenisa litoze

Likolo lika:

- i. Yaha miyaho ye kenisa litoze ye ketalizoho (5) mwa Omahenene (Sikiliti sa Omusati), Okashana (Sikiliti sa Oshikoto), Katwitwi (Sikiliti sa Kavango ye kwa wiko), Mashare (Sikiliti sa Kavango ye kwa upa) ni Katima Mulilo (Sikiliti sa Zambezi)
- ii. Kufa musebezi baba kenisa litoze, ikona kuba mutu feela kapa makampani a lima litoze a belekisana hamoho kuba ni kamaiso fahalimu a miyaho ye kenisa litoze;
- iii. Ku kena mwa tumelelano ya musebezi ni baba zwezipili mwa musebezi;
- iv. Ku leka litoze ze nitifalizwe kuzwelela kwa balimi baba filwe manolo a bulimi ka teko ye lumezwi ki likolo ni balimi ba litoze;
- v. Litoze ze sika nitifazwa niku keniswa ze kutuzwi mwa libaka za mubuso ni zona lika iswa kwa miyaho ye kenisa litoze kuyo keniswa; ni
- vi. Litoze ze nitifalizwe lika fumaneha kwa balimi fa liteko ze fukulizwe i.e. 50% ya teko ya kamita mwa likiliti kaufela.

Mukoloko wa mishini ni libelekiso zeka lekiwa mwatasa mukwa wa mbweshafazo ya litoze ze nitifalizwe

Libyana	Bukai (Kufitelela lilimo ze 5)
1. Ku leka litoze (Ze shutana) ni zenwi	
2. Ku leka mishini ye kenisa litoze kwa makalelo ye lumelezw	8
3. 4x4 Limotikala ze hoha mishini ye kenisa litoze kwa makalelo	4
4. Limbayambaya (10 ton) ku isa litoze kwa lishete	2
5. Libelekiso ze belekiswa mwa muyaho waku keniseza litoze ze lumelezw	4
6. Libelekiso niza ku bakanyeza litoze ze lumelezw	4
7. Matlakita a litoze (80-90 KWA) ka libelekiso ze zamaelela	5
8. Matlakita(60-70 KWA) ka libelekiso ze zamaelela	5
9. Mutala wa mabele, lituu, mushini o tongomona mbonyi	14

Mukwa waku keta balimi ba litoze

Mukwa	Makampani a litoze a belekisana hamoho	Balimi ba litoze ka buinosi
1. Ba swanela kuba muyahi wa Namibia	x	x
2. Limembala li swanela kuba ni lilimo ze 18 niku fitelela	x	x
3. Ku bonisa bupaki bwa linolisa la makampani a belekisana hamoho	x	
4. Ba swanela kuba mulimi wa litoze (mauza, mabele, lituu kapa mbonyi) kapa ya tabela kuba mulimi wa litoze	x	x
5. Babe ni mubu wa njimo	x	x
6. Butuna bwa mubu: Simu I swanela kuba ya lihekele ze talu kapa kufitelela, ku lumelela njimo ya litoze ye nata	x	x
7. Silelezo ya litoze: Simu I swanela kuba mwa lukwakwa sakata ku sileleza litoze ku sinyiwa ki limunanu	x	x
8. Ku ikungula kwa simu: Simu I swanela kuba ye ikunguzi kwa masimu a manwi a lima limela ze swana kapa mufuta o swana o itusiswa ka mabaka a shutana i.e. toze vs bubeke, ku tibela ku kopana kwa litoze E.g. mauza a matuna – 200; Mabele – 100 m; Lituu – 20m		x
9. Mununo wa mubu: Ba swanela kubeya minuno ya mubu ku mbweshafaza mubu	x	x
10. Kube ni mukwakwa kuyo tatuba: Simu I swanela ku fitwa ku yona kuyo tatubiwa	x	x
11. Balimi ba litoze ba banca ba swanela kufa litaba za simu. Haiba simu I itusiswa kwa mauza mi mulimi u bata ku iponda mwa njimo ya litoze za mauza, Uka ekelezwa silimo sili sinwi. U swanela ku lima litoze za mufuta o swana ili zene li cezwi pili asika ekelezwa kale nako. Ba swanela ku lima sinca limela za makalelo pili basika kala kale ku lima.	x	x

LITABA ZE TEZI ZA NAMSIP

Ofesi ye tuna

Likolo la Njimo, Mezi ni Mubu
Muzamaisi wa Project KAPA
Muongaongi wa Project
Tel: +264 61 208 7081
OR +264 61 208 7002/3
Fax: +264 61 208 7082
Government Office Park
Luther Street
Eros
Windhoek

Name	Regions	Contact Numbers
Dr. Joshe Uheua	Omaheke	+264 81 2615735
Mr. Sedney Gaeseb	Otjozondjupa	+264 81 3358816
Mr. Daniel Hakweenda	Kunene North	+264 81 8983820
Ms. Irene Mundjele	Omusati	+264 81 8265744
Ms. Anna Shivute	Oshana	+264 81 1299991
Mr. Fillipus Namusheshe	Oshikoto	+264 81 2273992
Ms. Aina Shaanika	Ohangwena	+264 81 2738294
Ms. Katrina Moses	Kavango East	+264 81 8642497
Mr. Ladislaus Kudumo	Kavango West	+264 81 4426588
Mr. Victor Kamwi	Zambezi	+264 81 6407430